

Lekplatsprogram för Ystad kommun

**Policy och åtgärdsprogram för kommunens lekplatser
Ystad Samhällsbyggnad oktober 2012**

Vision och mål med Ystads kommuns lekplatser, 2012-2020

Övergripande vision

”Att utveckla kommunens lekplatser till stimulerande och tillgängliga miljöer för alla åldrar.”

Vi vill inom Samhällsbyggnads Parkenheten utveckla:

Stimulerande lekmiljöer där omgivningen integreras i leken.
Mer tillgänglighetsanpassade lekplatser för både barn och vuxna.
Lekplatser som är olika och ger olika lekvärden.
Lekplatser som är goda mötesplatser mellan människor.

Lekplatsprogrammet togs fram under hösten och vintern 2012. Det huvudsakliga arbetet har gjorts av Stadsträdgårdsmästare Ulf Andersson och Richard Wikström Arbetsledare Parkavdelningen. Vid eventuella frågor kontakta Ulf Andersson, tfn 0411-577242 eller e-post ulf.andersson@ystad.se

Förord: Barn behöver en säker och attraktiv stadsmiljö. Det gäller för all stadsmiljö men inte minst för de lekplatser på allmän mark som utgör barns speciella mötesplatser. I föreliggande "Lekplatsprogram för Ystad, oktober 2012" redovisas de viktigaste aspekterna på barns lekplatser. Programmet utgör en bearbetning och vidareutveckling av det certifierade besiktningsprogram som utfördes hösten 2011.

- I programmet redovisas en **policydel** som beskriver hur en bra lekplats bör fungera.
- lekplatsernas **innehåll** samt hur frågor om barns lek skall tillgodoses i planerings- och förvaltningsskedena.
- En **beskrivning** görs av de olika lekplatser som förekommer i Ystad.
- I ett **åtgärds paket** visas var behovet idag är störst för förändring bla för att fortsätta arbetet med att ge barnen säkrare lekplatser.
- Dessutom visas var det finns behov för ytterligare temalekplatser/stadsdelslekplatser vid framtida förändringar.
- Programmet innehåller också en översiktlig kostnadsberäkning för att genomföra **planerade åtgärder**.

Förhoppningen är att programmets **riktlinjer och dess genomförande** skall bidra till att ge Ystads barn en rik lek- och uppväxtmiljö och att barnen därigenom ges möjlighet att utveckla ett livslångt positivt förhållande till Ystads parker och offentliga rum.

Ulf Andersson
Stadsträdgårdsmästare
Ystads kommun

Bakgrund:

- Idag finns även lekredskap och mindre lekplatser på bostadsgårdar, förskolor, skolor och hos de privata fastighetsägarna.
- Många av de små lekplatserna i närliggande parker har därför spelat ut sin roll.
- Detta har lett till att behovet av **stora lekplatser där många barn kan vistas samtidigt har ökat**. Samtidigt har det stora antalet lekplatser i Ystads områden, hamnat i ett akut behov av upprustning pga ålder och av att den lekutrustning som där finns blivit farlig ur säkerhets synvinkel och oattraktiv för lek.
- Samhällsbyggnads parkenhet har genomfört en revidering av lekplatserna, utifrån de erfarenheter som vunnits under den gångna 10-årsperioden. Ett skäl har varit de nya kunskaperna om lekplatsers säkerhet som tillkommit under senare år, och de Europa direktiv som tagits fram för detta.
Andra statliga utredningar under perioden lyfter också fram vikten av att trygga en god utemiljö för barn.

- Lekplatsen skall ses som ett komplement till en i övrigt **bra och sammansatt lekmiljö**. Gärna med **naturkaraktär** och med möjlighet till naturupplevelse.
- En bra lekplats ska stimulera fantasin och erbjuda barn bra platser för **rollek och rörelselekar**. Det ska finnas material att undersöka och påverka och barnen ska få uppleva mystik och skönhet och få en miljö där de känner sig trygga.
- Lekplatsen skall också vara **säker** utan risk för barn att göra sig illa. Lekredskap som används måste vara godkända ur säkerhetssynpunkt och placeras med **rätt säkerhetsavstånd** och med **rätt fallunderlag**. Endast bakkbord och lekhus får placeras i baksandlådor.
- I en bra lekmiljö finns platser både för lek i grupp och för enskild lek. **Ofta är lekplatsen** en av **områdets sociala kontaktpunkter och mötesplatser**. Den sociala funktionen är viktig eftersom den minskar anonymiteten i ett bostadsområde och ökar kontakten, dels mellan barn, men också mellan föräldrar och mellan vuxna och barn.
- Därför är det viktigt att lekplatsen **är socialt samlade**, dvs **attraktiv även för vuxna** att komma till. Detta åstadkommes med trivsamma sittplatser med god rumslighet, där man har bra överblick och där man kan uppleva parkens grönska, sol mm.

Fortsättning policy:

Lekplatsens innehåll

En bra lekplats skall innehålla så mycket mer än bara ett antal lekredskap. De viktigaste delarna i en god lekmiljö är:

Leksnår

I leksnåret skapar sig barnen egna små rum i deras egen, lilla skala. Denna möjlighet är viktig, i synnerhet för de små barnen, som stimuleras för fantasilekar och **skapandet av egna förutsättningar för leken**.

Lekmaterial från natur och växter

Växter kring lekplatsen bör vara sådana som kan ge lekmaterial på olika tider på året. **Blommor, löv i olika sorter, kvistar, bär i olika färger, smågrenar, frukter i olika former**. På så sätt erbjuds barnen många olika sätt att uttrycka sig på i leken och fantasin får näring.

Lekmaterial som är formbart

Bakbar sand ger fantastiska möjligheter för barnen att forma helt efter eget sinne, bygga små landskap och skapa med på ett annat och valfritt sätt.

Möjlighet att utveckla motorik

Bollspel och olika typer av lekredskap ger barnen olika möjligheter att träna, **testa och lära känna sin kropp**. Lekredskapen skall både vara säkra och stimulerande och lockande. De bör om möjligt placeras i samband med omgivande vegetation, där blir de mest attraktiva och stimulerande för barnen. Rumsligheten får dock inte ske på bekostnad av **överblickbarheten**.

Goda möjligheter för vuxna att vistas

Goda vistelsemöjligheter för vuxna ger ökad samvaro mellan barn och vuxna.

Vuxna kommer att vistas på lekplatsen vid fler tillfällen och också under längre tid. Kontaktmöjligheten med andra vuxna ökar.

En lagom, behaglig skala samt skönhet

Ytorna får inte vara så stora att de upplevs som ödsliga och ogästvänliga. Lekplatsen bör ges vackra proportioner, material, växter, blommor, osv. Skönhet har en rekreativ verkan både på vuxna och på barn. Via en vacker utformning visar man också respekt för besökarna, vistelsen och leken.

Olika typer av lekplatser

Områdeslekplats / Närlekplats ex. bild Åfåran

Ålder: 1-9 år

Utgör basutbudet av Ystads kommuns lekplatser.

Täcker behovet av lek för de barn som finns i det direkta närområdet.

Innehåller t.ex. sittplatser, gungor, klätterlek med rutsch, fjädergungor och i vissa fall sandlåda.

Ligger ofta i samband med fotbollsplaner för sportaktiviteter

Stadsdelslekplats ex. bild Norra Promenaden

Ålder: 1-12 En större lekplats som erbjuder lek för flera åldersgrupper, både mindre barn i sällskap med föräldrar och större barn som tar sig dit på egen hand.

Lekplatsen täcker även ett större geografiskt område och fungerar i vissa fall som utflyktsmål för andra områden.

Den ligger oftast i samband med en fotbollsplan för sportaktiviteter.

Innehåller sittplatser, gungor, mindre klätterlek med rutsch, större klätterlek med rutsch, fjädergungor, annan gunglek, i vissa fall sandlåda samt möjligheter till äventyrslek (t.ex. linbana) eller lekskulpturer.

Temalekplats ex. bild Skogslekplatsen vid motionsslingan

Ålder: 1-12

Flaggskeppet bland lekplatserna. En unik lekplats med ett eget tema och som fungerar som ett särskilt utflyktsmål för hela familjen.

De ska fungera som viktiga mötesplatser i staden och den ska vara unik i sin utformning samt till innehållet.

Lekplatsen ska extra mycket stimulera fantasin och väcka nyfikenhet hos barnen.

Innehåller specialtillverkade lekmaterial som är unika för platsen och för temat.

Här ska finnas möjligheter till mycket varierad lek.

Exempel på teman kan vara vatten, rymden, djungel, bondgård, miljö m.m.

Åtgärdspaket:

Säkerhet

Sedan några år utförs en säkerhetsbesiktning (enligt gällande europastandard EN 1176/1177). Denna har legat till grund för urvalet av mest akuta ombyggnader. Tyvärr visar den senaste **besiktningen** att trots stora ansträngningar, hinner vi inte ikapp det uppdämda underhållsbehov som finns. Att lekplatser som för några år sedan inte var akuta har nu, pga. av slitage, blivit akut eftersatta och i behov av åtgärder. Det har dessutom uppdagats vid den senaste besiktningen att flera lekredskap, framför allt klätterställningar, som placerades ut flitigt under slutet av 80- och början av 90-talet, innehåller många dolda faror som kan orsaka mycket allvarliga olyckor, tex strypolyckor. Även lekplatser med dessa produkter klassas nu som akuta trots att de till det yttre ser relativt välbehållna ut. Detta har medfört att nödvändiga åtgärder i åtgärdsplanen utökats ytterligare.

Strategi för ombyggnad

Vid ombyggnad av lekplatserna skall säkerheten förbättras samtidigt som lekens innehåll blir intressantare. Ombyggnaden genomförs dessutom ofta i samband med att närmiljön till lekplatser förbättras.

Eftersom inte bara säkerheten är eftersatt på lekplatsens utan i många fall även gestaltningen och rumsligheten, blir upprustningarna som görs både omfattande och kostsamma. **Att bara byta ut lekredskapen och bänkarna är i de allra flesta fall inte tillräckligt för att lekplatsen ska leva upp till acceptabel standard.** I de flesta fall görs också förändringar av ytor, ofta handlar det om att förse lekredskap med större sandytor eller att minska på grusytorna till förmån för gräs och annan vegetation. Vid så gott som alla upprustningar måste all sand bytas ut eller åtminstone kompletteras. Även övriga ytor, såsom grusytor, måste oftast bättras på, liksom att vegetations ytor ses över och gallras. Detta medför att kostnaderna för ombyggnaderna är betydligt högre än om det bara gällde att byta ut uttjänta lekredskap.

Valet av lekredskap görs så att det ger **högre anläggningskostnader men lägre driftskostnader**. Det finns ett klart **samband mellan lekredskap med hög kvalitet** (och hög kostnad) **och mindre driftsåtgärder**. Den dyrare utrustningen är helt enkelt robustare mot slitage och vandalisering. Det finns dessutom ett samband mellan lekredskapens lekinnehåll och design och leksäkerhet. Detta går ofta hand i hand. **Alla lekredskap som köps in till Ystads kommuns lekplatser är sedan 2011 TÜV-godkända, dvs säkerhetstestade enligt Europa normen.**

Prioriteringsordningen för upprustning av lekplatser styrs av deras befintliga skick samt hur välbesökta de är. **Tonvikten** läggs också på de **större lekplatserna**, just för att de **ofta är de mest välbesökta**. Den inventering som gjorts av lekplatsutbudet har också visat på att de i vissa delar av Ystad finns för få lekplatser. Där parkmark så medger bör nya lekplatser anläggas. I dagsläget handlar det om 2st lekplatser, merparten av dem är områdeslekplatser. I denna siffra ryms inte de lekplatser som planeras på exploateringsmark. Målet är att samtliga lekplatser (exkl temalekplats/stadsdelslekplats) skall ha rustats upp inom 5 – 6 år, dvs. fram till 2017 och att varje stadsdel skall ha minst 1 temalekplats/stadsdelslekplats senast 2016. Vissa stadsdelar såsom Centrum **Norra Promenaden**, Ystad Saltsjöbaden **Midsommarängen**, Saftparken ersätts med **Bärparken och Prosthagen** är i behov av fler lekredskap då antalet barn som bor och besöker dessa stadsdelar är större.

Det återstår dessutom att **lägga ner 4st lekplatser** som sker genom utfasning av åldersskäl. (Trolleparken, Syrebacken ersätts med Norra Promenaden, Korshejdan, Åkeshallsparken ersätts med Bärparken och Prosthagens Stadsdelslekplatser).

Fortsättning av prioritetsordningen.....

Detta kommer att kräva information till boende och fastighetsägare i området och läggas ut på kommunens webbsida för att det ska sk. "landa i god jord"

De senaste åren har Samhällsbyggnad/parkenheten byggt 1 temalekplats/stadsdelslekplats per år. Denna ombyggnadstakt bör fortsätta till dess att alla 5 temalekplats/stadsdelslekplats är byggda. De som återstår är:

- Centrum Norra Promenaden en framtida Stadsdelslekplats med mycket lekvärde (under planering ev. påbörjas under 2013 delar av befintlig lekutrustning behålls nytt markunderlag i gummi och fler redskap planeras in samt att lekplatsen handikappsanpassas)
- Midsommarängen tema Hav (under planering fler redskap planeras in samt att lekplatsen handikappsanpassas)
- Skogsslekplatsen i sandskogen Tema skog och natur (bör utökas något).
- Bärparksen Ny stadsdelslekplats med mer lekvärde (under planering ev. påbörjas under 2014).
- Prosthagen Ny stadsdelslekplats med mer lekvärde (under planering ev. påbörjas under 2015 samt att lekplatsen tillgänglighets anpassas).

Löpande drift

Utöver den **driftsbudget** som finns för upprustning av lekplatser, finns även en driftsbudget för löpande underhåll av lekplatser. En ökad upprustnings/ombyggnadsbudget kan på sikt bidra till att den löpande driftsbudgeten kan användas mer kostnadseffektivt.

Genom att löpande underhålla de lekplatser som är upprustade och som uppfyller de krav som ställs på lekplatser, både innehållsmässigt och säkerhetsmässigt, förlänger man livstiden för dessa. Det bidrar också till att höja intrycket av Ystads lekplatser överlag. Den typ av åtgärder som är aktuella är målning av lekredskap, utbyte av trasiga detaljer/material, underhåll av ytor och vegetation. Som det är idag så åtgärdas inte dessa mindre fel i tillräckligt stor omfattning och lekplatser står och förfaller eftersom pengar från den löpande driften ofta tvingas tas till större ombyggnadsinsatser

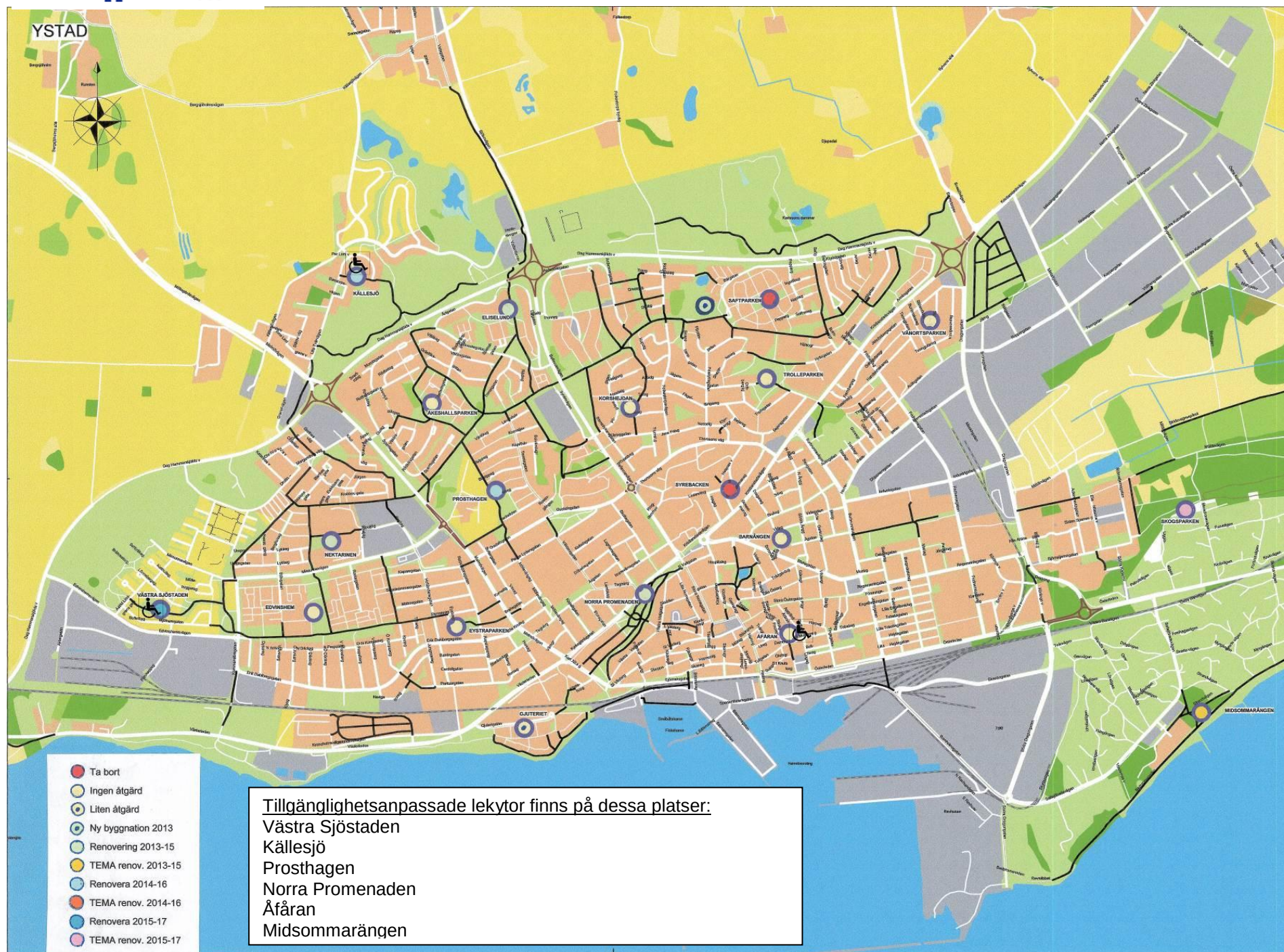
Tillgänglighet

Ett arbete har inletts för att så långt som möjligt göra Ystads lekplatser tillgängliga för barn och ungdomar med funktionshinder. Det är också en målsättning att föräldrar med funktionshinder skall kunna komma till lekplatsen med sina barn. Det som är viktigt att tänka på när man planerar en lekplats och samtidigt göra den tillgänglig för funktionshindrade är följande:

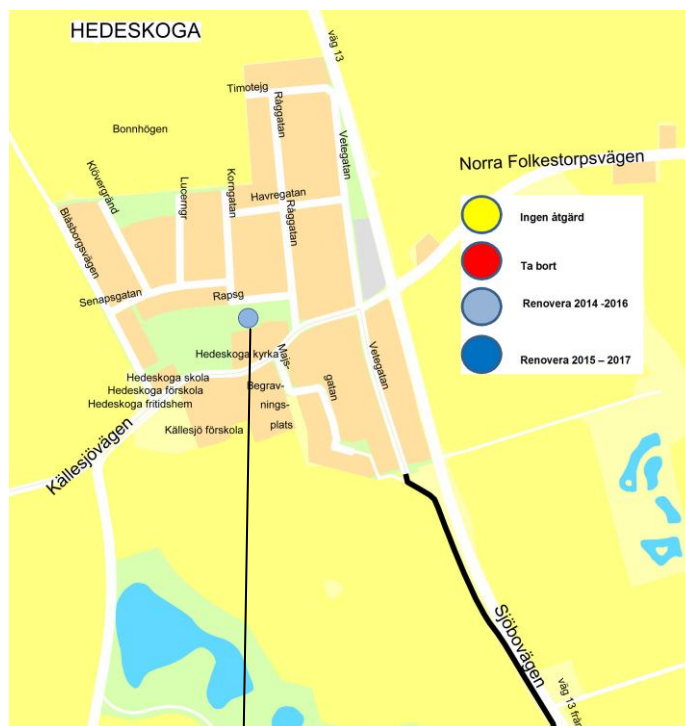
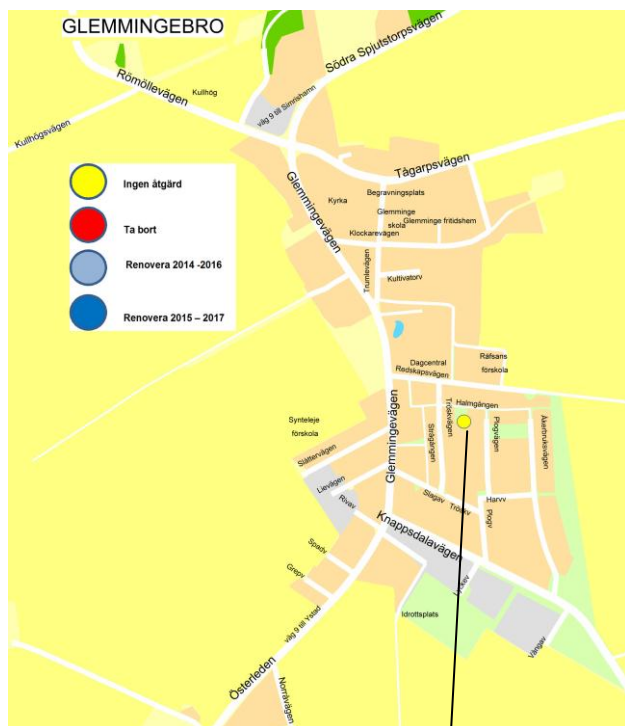
- att det ska finnas såväl sol som skugga och dessutom vindskydd på lekplatsen.
- att förflyttning för funktionshindrade underlättas.
- att lekplatsen inte upplevs som stor och svåröverskådlig.
- att lekplatsen ger möjlighet till olika sinnesupplevelser.
- att lekredskap som sandlådor, gungor och klätterställningar är utformade så att alla så långt möjligt kan vara med.
- lekredskapen tål tyngden av en vuxen och ett barn
- att undvika allergiframkallande växter
- att sittplatser utformas så att även personer med rullstol kan sitta med

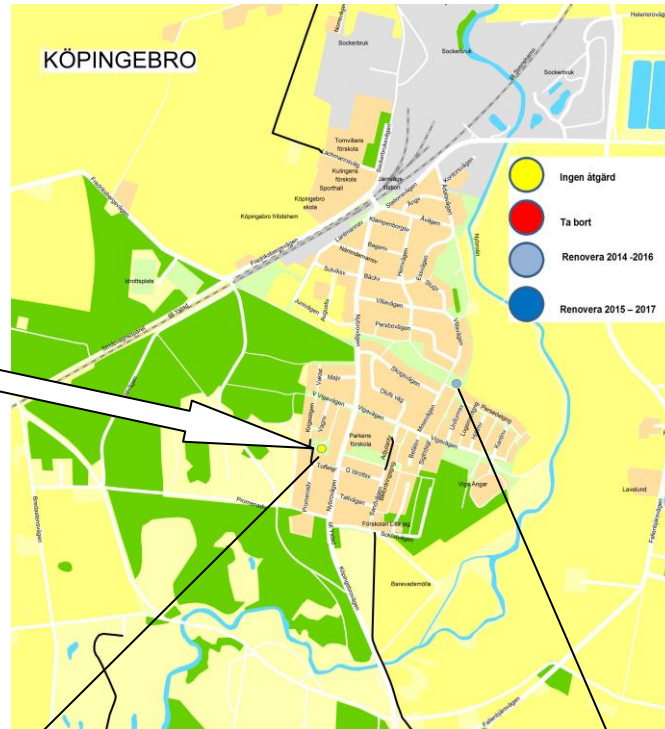

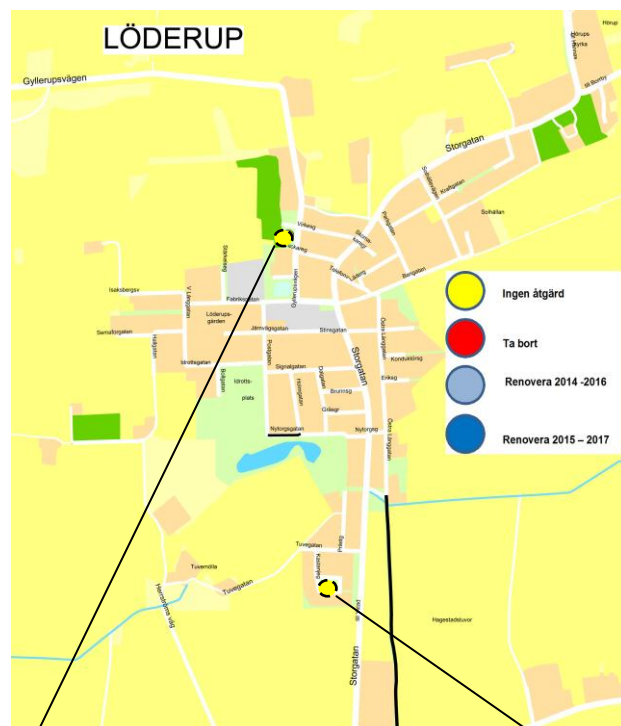
Åtgärdslista Ystad tätort

Åtgärdsplan för lekplatser till Ystad kommuns landsorter

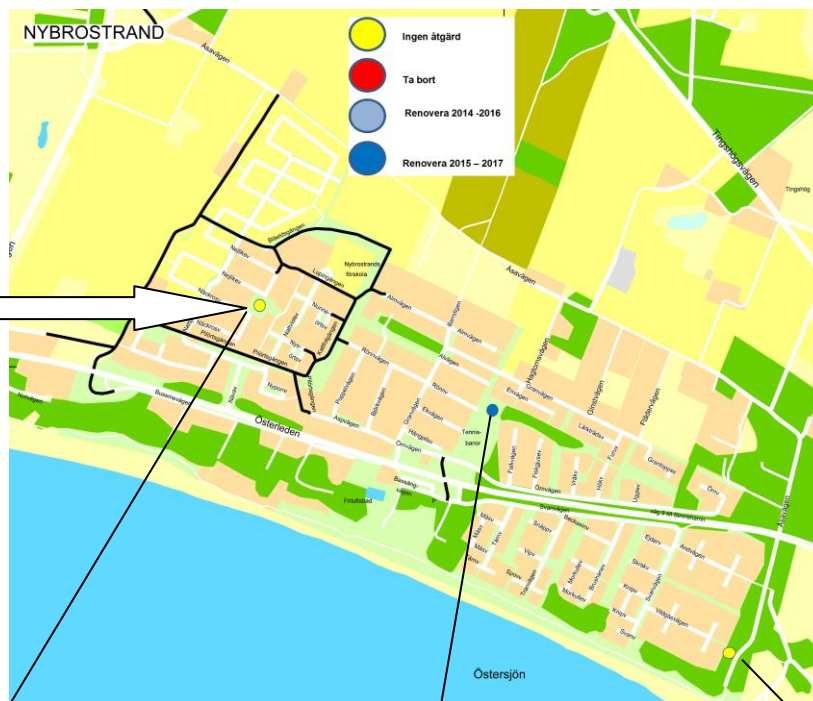

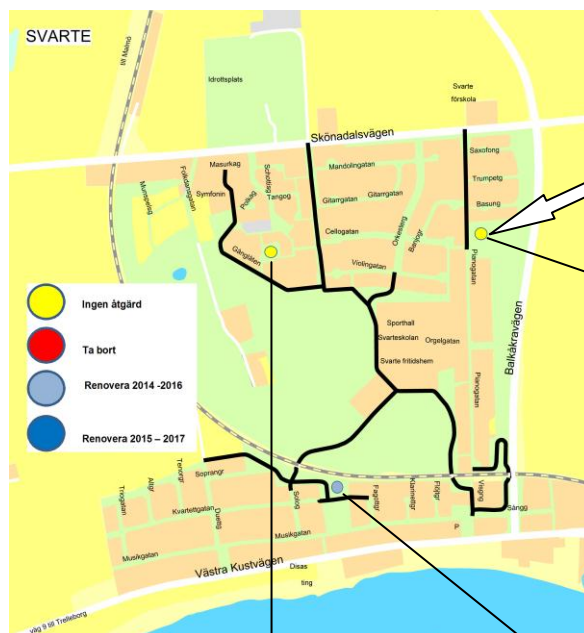
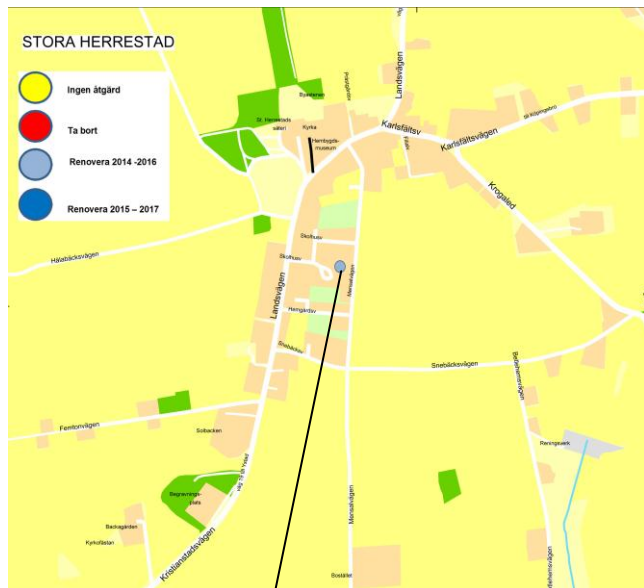
GTYLLERUPSVÄGEN - LÖDERUP

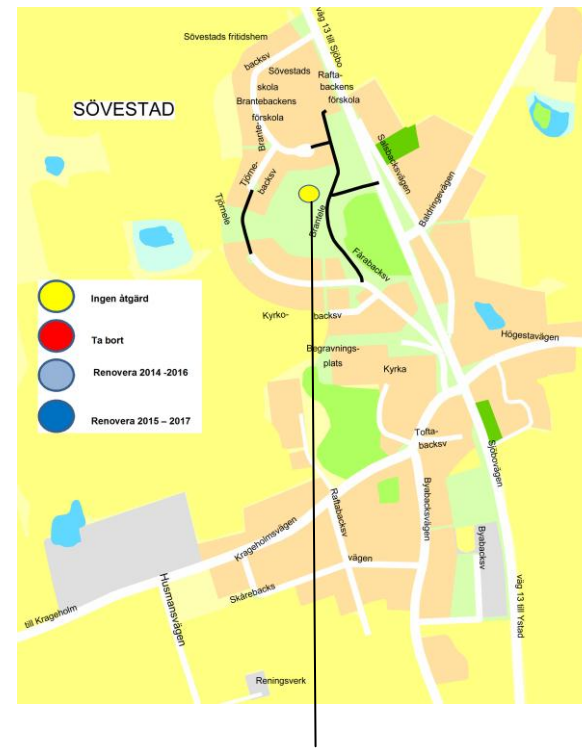
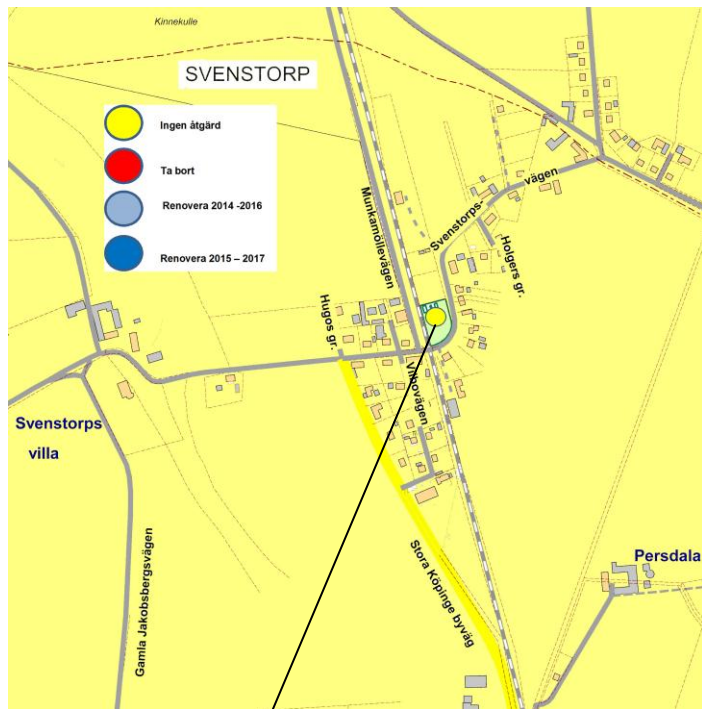

KASTANJEN - LÖDERUP

Åtgärdsplan för Ystads kommuns lekplatser på landsorterna

Glemmingebro	Ingen åtgärd
Hedeskoga	Renoveras 2013 - 15
Kåseberga	Ingen åtgärd
Köpingebro	Krigsstigen – Ingen åtgärd Permissionsparken – Renoveras 2014-16
Löderup	Kastanjen – Ingen åtgärd Gjyllerupsvägen – Ingen åtgärd
Nybrostrand	Näckrosvägen – Ingen åtgärd Tennisbanan – Renoveras 2014-16 Skjuttornet – Ingen åtgärd
Stora Herrestad	Det finns ingen platsmark/parkmark för lekplats. Markägare är Fastighetskontoret. Eventuell framtida försäljning? Lite lekutrustning, mer för framtiden?
Svarte	Pianogatan – Ingen åtgärd Kvartettgatan – Inköp av ny rutsch 2014-15 Trubaduren – Ingen åtgärd
Svenstorp	Ingen åtgärd
Sövestad	Ingen åtgärd

Åtgärdsplan för Ystads kommuns lekplatser för Ystad stad

Barnängen	Ingen åtgärd.
Bärparken	Stadsdelslekplats. Ny, istället för Saftparken. Alla lekredskap finns.
Edvindshem	Ingen åtgärd.
Eliselund	Ny klätterställning – finns hemma. Rutsch renoveras.
Eystraparken	Ingen åtgärd.
Gjuteriet	Byta gung bom – finns hemma.
Korsheidan	Ingen åtgärd. Avvecklas genom naturlig avgång.
Källesjö	Renoveras 2014-16.
Midsommarängen	TEMA – HAV, renoveras 2013.
Missunnavallen	Renoveras 2013, Sandverk – finns hemma. Inköp av rutsch. Måste dräneras först.
Norra Promenaden	Stadsdelslekplats. Renoveras 2013-15.
Prosthagen	Stadsdelslekplats. Renoveras 2014-16
Saftparken	Rivs snarast. Görs om till grillplats.
Skogsparken	TEMA - SKOG, Byggs ut vid tillfälle.
Syrebacken	Rivs snarast.
Trolleparken	Ingen åtgärd. Avvecklas genom naturlig avgång.
Vänortsparken	Ingen åtgärd. Avvecklas genom naturlig avgång.
Västra Sjöstaden	Renoveras 2017-20.
Åfåran	Ingen åtgärd.
Åkeshallsparken	Ingen åtgärd. Avvecklas genom naturlig avgång.

Idag 2012 är det 19st lekplatser centralt i Ystad. Efter åtgärder 2013 är det **17st** i Ystad stad och att vi begränsar beståndet med framtida åtgärder till 14 lekplatser på sikt.